C/2024/6748

26.11.2024

P9_TA(2024)0122

Kriitiline olukord Kuubal

Euroopa Parlamendi 29. veebruari 2024. aasta resolutsioon kriitilise olukorra kohta Kuubas (2024/2584(RSP))

(C/2024/6748)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Kuuba kohta, eelkõige 12. juuli 2023. aasta resolutsiooni ELi ja Kuuba vahelise poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu seisu kohta, arvestades liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja äsjast külaskäiku saareriiki ([1]),

— võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Kuuba Vabariigi vahelist poliitilise dialoogi ja koostöö lepingut ([2]), mis allkirjastati 2016. aasta detsembris ja mida kohaldatakse ajutiselt alates 1. novembrist 2017,

— võttes arvesse Kuuba põhiseaduse artikleid 4, 5 ja 229 ning Kuuba karistusseadustikku,

— võttes arvesse mõiste „kodanikuühiskonna organisatsioon“ määratlust Euroopa Liidu Teatajas,

— võttes arvesse Euroopa välisteenistuse Põhja- ja Lõuna-Ameerika küsimuste eest vastutava direktori asetäitja dokumenti ARES (2021) 2474104,

— võttes arvesse 16. detsembri 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti ning muid rahvusvahelisi inimõigustealaseid lepinguid ja õigusakte,

— võttes arvesse piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastast ÜRO konventsiooni, mille ÜRO Peaassamblee võttis vastu 10. detsembril 1984. aastal ja mille osalisriik on ka Kuuba,

— võttes arvesse inimõiguste organisatsioonide, nagu Human Rights Watch, Human Rights Foundation and Prisoners Defenders; Ameerika Inimõiguste Komisjoni 2020., 2021. ja 2022. aastaaruannete peatükki IV.B Kuuba kohta; orjapidamise tänapäevaste vormide, nende põhjuste ja tagajärgede ÜRO eriraportööri ja inimkaubanduse, eelkõige naiste ja lastega kauplemise ÜRO eriraportööri 6. novembri 2019. aasta teatist ÜRO inimõiguste ülemvolinikule Kuuba arstibrigaadide kohta; orjapidamise tänapäevaste vormide, nende põhjuste ja tagajärgede ÜRO eriraportööri 2. novembri 2023. aasta teatist ÜRO inimõiguste ülemvolinikule Kuuba arstibrigaadide kohta ning ÜRO Inimõiguste Nõukogu 2018. aastal koostatud viimase Kuuba inimõiguste olukorra üldise korrapärase läbivaatamise järeldusi Kuuba arstibrigaadide kohta,

— võttes arvesse ÜRO usu- ja veendumusvabaduse eriraportööri, meelevaldse kinnipidamise küsimustega tegeleva töörühma, arvamus- ja väljendusvabaduse õiguse edendamise ja kaitsmise eriraportööri, rahumeelse kogunemise ja ühinemisvabaduse õigusega tegeleva eriraportööri ning vähemuste küsimuste eriraportööri 16. novembri 2023. aasta teatist Kuubale,

— võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõikeid 2 ja 4,

([1]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2023)0280.
([2]) ELT L 337 I, 13.12.2016, lk 3.

A. arvestades, et 5. juulil 2017 andis Euroopa Parlament poliitilise dialoogi ja koostöö lepingule oma nõusoleku selgete tingimustega, mis on seotud inimõiguste ja demokraatia parandamisega Kuubas, kusjuures need tingimused sisaldavad ka peatamisklauslit inimõigusi käsitlevate sätete rikkumise korral; arvestades, et lisatud resolutsioonis paluti Kuuba ametivõimudel lubada Euroopa Parlamendi delegatsioonidel riiki siseneda ja oma partneritele juurde pääseda;

B. arvestades, et ELi ja Kuuba vahelise poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu mitmes artiklis, nimelt artiklites 1, 2 ja 3 on sätestatud selged põhimõtted võrdsuse, vastastikkuse, vastastikuse austuse, kontaktide tugevdamise, dialoogi ja koostöö kohta mõlema ühiskonna vahel; arvestades, et Euroopa Parlament nõudis, et Euroopa välisteenistus teeks kõik endast oleneva, et jälgida poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu kohaldamisel tähelepanelikult inimõiguste ja põhivabaduste olukorda Kuubas; arvestades, et inimõiguste ning kodaniku-, poliitiliste, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste austamine on ELi jaoks ülioluline;

C. arvestades, et poliit- ja meelsusvangide arv Kuubas on järsult kasvanud, jõudes 31. jaanuaril 2024 1 066 isikuni, sealhulgas 33 isikut, kes olid kinnipidamise ajal alaealised, mida on kaheksa korda rohkem kui 2018. aastal, ning viimase 12 kuu jooksul on see arv suurenenud 170 isiku võrra, mis võrdub keskmiselt rohkem kui 14 poliitiliselt motiveeritud kinnipidamisega kuus; arvestades, et inimõiguste organisatsioonid on dokumenteerinud ka üle 11 000 n-ö ennetava süüdimõistmise, mille eest määratav keskmine karistus on kaks aastat ja kümme kuud, ilma et ühtegi kuritegu oleks toime pandud või püütud toime panna, millele viitas ÜRO piinamisvastase komitee esindaja 2022. aasta aprillis toimunud ÜRO piinamisvastase komitee 73. istungjärgul, kui ta võttis suuliselt kokku ÜRO piinamisvastase komitee perioodilise Kuubat käsitleva aruande järeldusi; arvestades, et viimastel aastakümnetel on Kuuba tsiviilseadustiku artikkel 72 võimaldanud igal aastal keskmiselt 3 850 uut n-ö ennetavat kinnipidamist; arvestades, et Kuuba uue karistusseadustiku artikli 434 lõige 1 ja artikli 189 lõige 3 tuginevad tsiviilseadustikus sisalduvatele kuriteo toimepanemist ennetavatele meetmetele;

D. arvestades, et ÜRO on varem väljendanud Kuubale muret usujuhtide kinnipidamise ja vangistamise pärast riigis; arvestades, et 16. novembril 2023 saatsid viis ÜRO erimenetluste volitatud esindajat ja raportööri Kuubale teatise, milles nad kirjeldasid Kuuba poolset evangeelsete pastorite ja katoliku preestrite, moslemi vaimulike ning joruba/santería usujuhtide süstemaatilist tagakiusamist, vangistamist ja piinamist, ning mõistsid selle hukka;

E. arvestades, et teadusuuringute instituut Institute for Crime and Justice Policy Research ajakohastas 2024. aasta jaanuaris maailma kinnipidamisasutuste teavet koondava andmebaasi World Prison Brief andmeid, mis näitavad, et vangide hulk Kuubal on suurenenud nii palju, et Kuubast on saanud vangide arvu poolest teine riik maailmas; arvestades, et Kuuba valitsus kasutab jätkuvalt kriitikute, sõltumatute aktivistide, poliitiliste oponentide ja teiste ahistamiseks ja hirmutamiseks meelevaldset kinnipidamist;

F. arvestades, et inimõiguste organisatsioonid dokumenteerivad endiselt Kuuba ametivõimude tegevust riigis väljendusvabaduse, rahumeelse kogunemise ja ühinemisvabaduse õiguse jätkuval mahasurumisel, millega summutatakse eriarvamusi ja võetakse sihikule inimõiguste kaitsjad; arvestades, et 2023. aastal dokumenteeriti üle 200 juhtumi, kus piirati interneti kasutust, sealhulgas häkiti ajakirjanike kontosid, et neid vaikima sundida ja nende sõnavabadust piirata;

G. arvestades, et inimõiguste olukord Kuubas on äärmiselt murettekitav, eelkõige seoses vähekaitstud elanikkonnarühmadega, nagu naised, etnilised vähemused ja LGBTIQ+ kogukond; arvestades, et valitsusvälised organisatsioonid ja sõltumatud vaatluskeskused on teatanud femitsiidide arvu suurenemisest Kuubas, kusjuures 2023. aastal suurenes naiste tapmiste arv 89-ni ja 2024. aastal on seni teatatud kaheksast juhtumist; arvestades, et sellest hoolimata ei ole režiim võtnud Kuubas kasutusele süsteemi femitsiidide registreerimiseks ajakohastatud avalike andmete abil ja vastu ei ole veel võetud terviklikku soolise vägivalla vastast seadust, mis tagaks kodanikuühiskonna esindajate kaasamise;

H. arvestades, et Euroopa Parlament on Euroopa välisteenistusele korduvalt meelde tuletanud, et sõltumatu kodanikuühiskonna esindajate osalemine poliitilistes dialoogides ja lepingu koostööprojektides on poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu oluline osa, nagu on rõhutatud artiklis 36, ning et viivitamata tuleks muuta lepingu allkirjastamisest alates püsinud olukorda, kus sõltumatu kodanikuühiskonna esindajatele ei anta koostöö rahalisi vahendeid ning nad ei saa lepingus osaleda ja selle asemel saavad koostöö rahalisi vahendeid ja lepingus osaleda üksnes riigi osalusega või riigi kontrollitavad äriühingud;

I. arvestades, et 2. jaanuaril 2024 avalikustas ÜRO Kuuba režiimile saadetud süüdistuskirja, milles seda süüdistatakse sunniviisilises töös, mis on üks kaasaegse orjapidamise vorm, mille on hukka mõistnud inimkaubanduse ja orjuse eriraportöörid; arvestades, et mitmed rahvusvahelised organisatsioonid on mõistnud hukka asjaolu, et välismaal teenivaid Kuuba tsiviiltöötajaid, sealhulgas arste, õpetajaid, meremehi, insenere, kunstnikke ja sportlasi sunnitakse osalema inimkaubanduses ilmseid põhivabadusi mõjutavate sunniseaduste ja -määruste tõttu, sealhulgas karistusseadustiku artikkel 176, Mincexi 2020. aasta resolutsioon 368, rändeseadus ja 2012. aasta dekreet nr 306;

J. arvestades, et Kuubale järk-järgult peale surutud režiim välistab igasugused väljavaated demokraatlikeks muutusteks, kuna Kuuba põhiseaduse artiklis 5 on sätestatud, et Kuuba unikaalne martínistlik, fidelistlik ja marksistlik-leninlik kommunistlik partei on kõige kõrgem poliitiline jõud ning ühiskonna ja riigi valitseja, ning artiklite 4 ja 229 kohaselt ei ole kehtivat poliitilist süsteemi võimalik muuta;

K. arvestades, et vaatamata aastatepikkusele nõudmisele, et saareriiki on vaja külastada, keelduvad Kuuba võimud süstemaatiliselt lubamast Euroopa Parlamendi ametlikel komisjonidel, delegatsioonidel ja osadel fraktsioonidel, rahvusvahelistel inimõiguste organisatsioonidel ja muudel inimõiguste olukorra sõltumatutel vaatlejatel, sealhulgas ÜRO eriraportööridel, Kuubasse siseneda ja vanglaid külastada;

L. arvestades, et 23. novembril 2023 andis Euroopa Parlamendi esimeeste konverents loa ajutise delegatsiooni saatmiseks Kuubasse pärast seda, kui 20. septembril 2023. aastal saadi Kuuba suursaadikult Belgias ja ELis kiri kutsega; arvestades, et 19. detsembril 2023 teavitas Kuuba parlamendi asepresident ELi suursaadikut Kuubas oma keeldumisest Euroopa Parlamendi delegatsiooni vastu võtta koos põhjendusega, et Kuuba parlament „ei soovi, et teda külastaksid Kuuba huve kahjustavad ja täielikult Ameerika Ühendriikide seisukohti toetavad Euroopa Parlamendi liikmed"; arvestades, et Kuuba Vabariigi suursaadik viitas 25. jaanuaril 2024. aastal Euroopa Parlamendi presidendile saadetud kirjas Euroopa Parlamendi Kuuba ajutise delegatsiooni esimehele ja veel kahele liikmele kui isikutele, kes säilitavad sidemeid kodanike ja organisatsioonidega, kes on kantud terroriaktidega seotud isikute ja üksuste riiklikku loetellu, ning neid toetavad; arvestades, et 2023. aasta novembris võeti Euroopa Parlamendi ruumides vastu Kuuba parlamendi delegatsioon;

M. arvestades, et Euroopa Parlament on andnud Kuuba aktivistidele Sahharovi auhinna mõttevabaduse eest kolmel korral: Oswaldo Payá sai auhinna 2002. aastal, rühm „Ladies in White" (Daamid Valges) 2005. aastal ja Guillermo Fariñas 2010. aastal; arvestades, et Sahharovi auhinna laureaate ja nende sugulasi ahistatakse ja hirmutatakse ikka veel järjepidevalt ning neil ei lasta riigist lahkuda ega rahvusvahelistel üritustel osaleda; arvestades, et Ameerika Inimõiguste Komisjon järeldas 2023. aasta juunis, et 2012. aasta autoõnnetuses hukkunud demokraatiaaktivistide Oswaldo Payá ja Harold Cepero surmaga olid otseselt seotud Kuuba riigiametnikud; arvestades, et vaja oleks täielikult läbipaistvat uurimist, et tuua kohtu ette isikud, kes vastutavad Oswaldo Payá ja Harold Cepero tapmise eest;

N. arvestades, et poliitilise dialoogi ja koostöö leping ei ole täitnud oma põhieesmärki – parandada põhivabaduste kasutamist Kuubas;

1. peab kahetsusväärseks, et hoolimata poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu jõustumisest möödunud ajast ei ole demokraatia ja vabaduste olukord Kuubas paranenud, ning märgib, et otse vastupidi, inimõiguste olukord saarel on veelgi halvenenud, mis kujutab endast poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu põhisätete selget ja süstemaatilist rikkumist;

2. rõhutab kõigi poolte kohustust täita poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu siduvaid sätteid ning järgida inimõiguste universaalsuse põhimõtet;

3. mõistab kõige karmimalt hukka Kuuba režiimi poolt muu hulgas meeleavaldajate, poliitiliste teisitimõtlejate, usujuhtide, inimõiguste aktivistide ja sõltumatute loomeinimeste vastu toime pandud süstemaatilised inimõiguste rikkumised ja nende väärkohtlemise; nõuab tungivalt, et Kuuba ametivõimud repressioonide poliitika viivitamata lõpetaksid; mõistab hukka usuvabaduse puudumise Kuubas;

4. tunneb muret poliitvangide arvu murettekitava suurenemise pärast, mis on alates 2018. aastast kasvanud rohkem kui kaheksa korda, mis muudab Kuuba Ladina-Ameerika poliitiliste aktivistide ja teisitimõtlejate suurimaks vanglaks; nõuab, et viivitamata ja tingimusteta vabastataks isikud, kes on kinni peetud üksnes seetõttu, et on kasutanud oma inimõigusi, sealhulgas väljendusvabadust ja rahumeelse kogunemise vabadust; nõuab ka ebaõiglastest kriminaalsüüdistustest loobumist ja toetab eksiilis viibivate isikute tagasipöördumise hõlbustamist;

5. peab vastuvõetamatuks, et Euroopa välisteenistus ja ELi delegatsioon Havannas nõustusid jätma Kuuba demokraatliku opositsiooni liikmed ning nii Euroopa kui ka Kuuba sõltumatud ja seaduslikud kodanikuühiskonna organisatsioonid Kuuba ametivõimude heakskiidu puudumise tõttu poliitilistest dialoogidest välja; tuletab meelde oma 2023. aasta juuli resolutsiooni, milles ta avaldas sügavat kahetsust asjaolu üle, et komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeoleku-poliitika kõrge esindaja jättis kasutamata võimaluse demokraatia toetamiseks, kui ta ei kohtunud Kuuba kodanikuühiskonna esindajate ega poliitvangidega, millega ta saanuks selgelt väljendada ELi muret inimõiguste rikkumiste pärast Kuubas;

6. kordab oma kindlat ja tingimusteta toetust Kuuba rahvale, kõigile inimõiguste kaitsjatele Kuubas ja nende kiiduväärsele pühendumisele vabadustele ja kõigile õigustele, mida Kuuba režiim on neile aastakümneid keelanud;

7. väljendab sügavat muret sunniviisilise töö pärast Kuubas ja mõistab hukka Kuuba riigi juhitud sunniviisilise töö, eelkõige meditsiinibrigaadides, kuid millesse on kaasatud ka õpetajad, meremehed, insenerid, kunstnikud, sportlased ja teised, kelle palga Kuuba valitsus valdavalt omastab; mõistab hukka asjaolu, et enamik rahvusvahelistel missioonidel osalevatest nn vabatahtlikest teatas, et nad on lähetatud nende tahte vastaselt või pidid osalema struktuuriliste sunnitingimuste kohaselt;

8. märgib, et 2023. aasta novembris koheldi Kuuba parlamendi liikmeid, sealhulgas Kuuba parlamendi sekretäri Homero Acostat Euroopa Parlamendis lugupidavalt ja ta võeti soojalt vastu; tunnistab, et Euroopa Parlamendi kui ainsa Euroopa institutsiooni, kellel ei ole lubatud Kuuba territooriumile siseneda, jätkuv kõrvalejätmine on vastuvõetamatu ning sellega rikutakse poliitilise dialoogi ja koostöö lepingut; keeldub leppimast Kuuba otsusega keelduda parlamendi ajutise delegatsiooni visiidist ning nõuab tungivalt, et Kuuba ametivõimud järgiksid poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu põhimõtteid ning lubaksid parlamendil riiki siseneda; nõuab, et kooskõlas poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu võrdsuse, vastastikkuse ja vastastikuse austuse põhimõtetega võetaks vastu sarnased meetmed, millega keelataks Kuuba rahvusassamblee ja Kuuba režiimi esindajatel parlamendi ruumidesse siseneda;

9. nõuab, et Kuuba ametivõimud annaksid poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu kohaselt juurdepääsu Euroopa Parlamendi, ELi ja liikmesriikide delegatsioonidele ning sõltumatute inimõiguste organisatsioonidele, et jälgida kohtuprotsesse ning külastada sadu aktiviste ja tavalisi Kuuba kodanikke, kes on endiselt vangistatud sõna- ja kogunemisvabaduse õiguse kasutamise eest; palub, et komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja võtaks mis tahes suhtluses Kuuba ametivõimudega üles asjaolu, et Euroopa Parlamendile ei antud taaskord luba riiki siseneda, ning nõuaks tungivalt, et nad selle otsuse viivitamata tühistaksid;

10. kordab oma üleskutset nõukogule kohaldada kogu maailmas rakendatavat inimõiguste rikkujate vastast ELi sanktsioonirežiimi (ELi Magnitski akti) ja võtta vastu sanktsioonid nende suhtes, kes vastutavad jätkuvate inimõiguste rikkumiste eest Kuubas, alustades sanktsioonide kehtestamisest Miguel Díaz-Caneli kui Kuuba julgeolekujõudude käsuliini kõige kõrgema astme juhi ning teiste Kuuba valitsuse kõrgete ametnike ja kõigi isikute suhtes, kes vastutavad poliitvangide vangistamise eest;

11. kordab oma nõudmist, et EL käivitaks poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu artikli 85 lõike 3 punkti b, et taotleda ühiskomitee viivitamatut kokkukutsumist lepingu Kuuba valitsuse poolsete rikkumiste tõttu, mis kujutavad endast kiireloomulist erijuhtu; rõhutab, et need rikkumised hõlmavad demokraatlike põhimõtete pidevat ja olulist rikkumist ning nii inimõiguste ülddeklaratsioonis sätestatud kui ka poliitilise dialoogi ja koostöö lepingu artikli 1 lõikes 5 olulistena välja toodud põhiliste inimõiguste ja põhivabaduste rikkumist, ning toonitab, et kuna Kuuba režiim ei ole vaatamata parlamendi korduvatele üleskutsetele nende rikkumistega tegelenud, peaks see viima lepingu peatamiseni;

12. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Kuuba valitsusele ja rahvusassambleele, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, komisjonile, ELi inimõiguste eriesindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, ÜRO inimõiguste ülemvolinikule ning Ladina-Ameerika ja Kariibi Riikide Ühenduse liikmesriikide valitsustele ja liikmetele.